INSTYTUT SLAWISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
www.ispan.waw.pl
2021
luty

BIULETYN

WSPOMNIENIE O PROFESORZE WOJCIECHU JÓZEFIE BURSZCIE

Z głębokim żalem pożegnaliśmy Profesora Wojciecha Józefa Burszte, wielkiego humanistę, wybitnego antropologa kultury, eseistę i krytyka kultury, autora ponad 400 prac naukowych, wykładowcę, promotora w wielu przewodach doktorskich.

Profesor Wojciech Józef Burszta. Fot. ze strony internetowej IS PAN

Profesor Wojciech Józef Burszta był odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis" oraz Złotym Krzyżem Zasługi, nadanym przez Prezydenta RP. Był członkiem Komitetu Nauk o Kulturze Polskiej Akademii Nauk oraz Rady Naukowej Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. W latach 2004–2018 kierował Zakładem Badań Narodowościowych w IS PAN. Pełnił funkcję redaktora naczelnego czasopisma „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa". Wykładał na Studiach Doktoranckich w IS PAN.

W latach 2017–2020 kierował grantem „Etnografia pamięci PRL-u. Kultura codzienności Polski powojennej 1956–1989", afiliowanym w IS PAN.

Był naszym najdroższym Kolegą, zawsze chętnym do pomocy i zaangażowanym w sprawy nauki.

Dyrekcja, Rada Naukowa i Pracownicy
Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk

DR HAB. NICOLE DOŁOWY-RYBIŃSKA, PROF. INST., LAUREATKĄ KONKURSU SONATA BIS 10

Z ogromną radością informujemy, że dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. inst., uzyskała dofinansowane w ramach konkursu SONATA BIS 10 na realizację projektu „Różnorodność językowa w Polsce: języki kolateralne, działania na rzecz języków i konceptualizacja tożsamości zbiorowej".

W konkursie SONATA BIS 10 złożono 427 wniosków, 76 z nich otrzyma finansowanie o łącznej wartości niemal 179 mln zł. W panelu HS – Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce do finansowania zakwalifikowanych zostało 12 projektów badawczych z 88 złożonych. Warto zaznaczyć, że projekt dr hab. Nicole Dołowy-Rybińskiej, prof. inst., znalazł się w czołówce listy rankingowej, na trzecim miejscu.

Celem projektu jest zbadanie obecnej sytuacji języków kolateralnych – takich, które należą do tej samej rodziny językowej, co język państwowy, są w dużej mierze między sobą wzajemnie zrozumiałe i uznawane najczęściej za dialekty języka dominującego – a także wpływu podejmowanych na rzecz tych języków działań na kształtowanie się tożsamości zbiorowej użytkowników tych języków. Badania przeprowadzone będą na obszarze Polski i dotyczyć będą pięciu obszarów, bardzo zróżnicowanych pod względem stopnia używania języków lokalnych, stopnia ich kodyfikacji i świadomości kulturowej i językowej ich użytkowników. Są to Mazury, Podlasie, Podhale, Śląsk i Kaszuby. Spośród tych odmian językowych jedynie kaszubski ma od niedawna status języka regionalnego i będzie służyć tu jako punkt odniesienia i porównania dla pozostałych. »

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

BIULETYN

Więcej informacji na stronie:
https://www.ncn.gov.pl/aktualnosci/2021-02-15-wyniki-konkursow-maestro-12-sonata-bis-10

(*Materiał ze strony internetowej IS PAN*)

Dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. inst. – kulturoznawczyni i socjolingwistka w IS PAN. Zajmuje się problematyką języków i kultur mniejszościowych w Europie. Autorka wielu artykułów oraz kilku monografii, m.in. *Kachoubes de Poméranie* (2010); *Języki i kultury mniejszościowe w Europie. Bretończycy, Łużyczanie, Kaszubi* (2011); *„Nikt za nas tego nie zrobi". Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów języków mniejszościowych Europy* (2017, wyd. ang. 2020). Kierowniczka grantów Narodowego Centrum Nauki: Sonata (2011–2014) i Opus (2017–2020), Smithsonian Institute "Sustaining Minoritized Languages in Europe" (2018–2019) i in.

„SLAWISTYCZNE ŚRODY" – WYSTĄPIENIE DR CLAUDII SNOCHOWSKIEJ-GONZALEZ

W ramach nowego cyklu „Slawistyczne Środy" dnia 24 lutego 2021 roku dr Claudia Snochowska-Gonzalez zaprezentowała wykład pt. *Ciało i dusza narodu. O wątkach volkistowskich w publicystyce wczesnej endecji (1895–1918)*.

Dr Claudia Snochowska-Gonzalez opowiedziała o realizowanym przez siebie projekcie badawczym „Ciało i dusza narodu. Wątki volkistowskie we wczesnej polskiej myśli narodowo-demokratycznej (1895–1918)". Prelegentka bada publicystykę wczesnej endecji, koncentrując się na procesie krystalizowania się nowoczesnego nacjonalizmu integralnego i wykuwania się nowego rozumienia pojęcia narodu. W ramach tej ideologii naród zaczął być ujmowany jako wspólnota biologiczna, wspólnota krwi, zaś jego szczególnym wyrazicielem, a jednocześnie przyczyną i postulowanym celem działań narodowych demokratów, zaczął być ubiologiczniony lud, „żywioł" mający być tego narodu solą. Wbrew twierdzeniom głoszącym, że do 1918 roku endecja była demokratycznym ruchem dążącym do upodmiotowienia mas i odzyskania niepodległości, dr Claudia Snochowska-Gonzalez dowodzi, że autorytarny, volkistowski rys był w niej obecny od samego początku i że stanowił jej konstytutywny element. Podobny charakter miało wiele innych ruchów działających w tym samym czasie w Europie Środkowo-Wschodniej, między innymi ruch volkistowski w Niemczech. Ten ruch badaczka obrała za punkt odniesienia swoich badań.

Fotokolaż z pism endeckich. Materiały autorki

Kluczowym elementem endeckiego imaginarium było wyobrażenie ciała narodu, czyli narodu istniejącego jako byt nie tylko polityczny, ale i biologiczny. Prelegentka planuje sklasyfikować te wyobrażenia obecne w publicystyce wczesnej endecji, a efekty tej analizy zostaną zestawione z dostępnymi opracowaniami dotyczącymi ruchu volkistowskiego (*völkische Bewegung*) w analogicznym okresie w Niemczech, zostanie także zbadany przepływ idei między tym ruchem a ruchem narodowo-demokratycznym w Polsce (tę część projektu C. Snochowska-Gonzalez realizuje wspólnie z zatrudnioną stypendystką, Michaliną Augusiak). Badania prowadzone w ramach projektu będą zmierzały do opisania środkowoeuropejskiego kontekstu powstawania w ramach ruchu nacjonalistycznego wyobrażeń volkistowskich, wiążących nowoczesną tożsamość narodową z kryteriami etniczno-kulturowymi. Ważnym elementem projektu jest też sporządzenie opisu zastosowań języka do konstruowania podmiotu polskiego ludu/narodu i udokumentowanie sposobów wykorzysta- »

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

BIULETYN

nia w badanej prasie i publicystyce aktualnych osiągnięć nauki (teorii ewolucji, teorii walki o byt, demografii, antropologii fizycznej, genetyki).

(*Oprac. C. Snochowska-Gonzalez*)

Dr Claudia Snochowska-Gonzalez – doktor socjologii, kulturoznawczyni w IS PAN. W swojej pracy naukowej koncentruje się na związkach między polską postkolonialnością, płcią i narodem, zajmuje się także kwestią praw reprodukcyjnych i mobilizacją kobiet na rzecz liberalizacji prawa antyaborcyjnego. W swoich aktualnych pracach prowadzonych w IS PAN bada volkistowskie inspiracje w polskim życiu publicznym oraz środkowoeuropejski kontekst polskiego wczesnego nacjonalizmu. Autorka monografii *Wolność i pisanie. Dorota Masłowska i Andrzej Stasiuk w postkolonialnej Polsce* (2017).

OTWARTE SEMINARIUM ZAKŁADU LITERATUROZNAWSTWA I KULTUROZNAWSTWA IS PAN

W dniu 9 lutego 2021 roku odbyło się zdalne wystąpienie dr Karoliny Ćwiek-Rogalskiej pt. *Widmowa poniemieckość. Dwóch zegarmistrzów z Koszalina*.

Głównym tematem wystąpienia była kategoria poniemieckości jako narzucone przez państwo rozwiązanie problemu widmowości przestrzeni, ludzi, działań i obiektów na „Ziemiach Odzyskanych". Struktura narracyjna wystąpienia odwoływała się do fabuły *Dziadka do orzechów* E. T. A. Hoffmana, traktowanego jako opowieść o ożywaniu nieanimowanych obiektów, sobowtórach, a także o zawłaszczeniu kulturowym. Doświadczenie poniemieckości zostało zatem opowiedziane na różne sposoby i z naciskiem kładzionym na różne wrażliwości.

Prelegentka omówiła mgliste pojęcia kategorii „poniemieckości" w ustawach i dekretach, mających regulować proces osadnictwa. Następnie pokazała, że „poniemieckość" była używana nie tylko w celu określenia stosunków własnościowych, jak się zwykle zakłada. Co zatem uważano za „poniemieckie"? Czy można było określić, co było „niemieckie", a co „po" w „poniemieckim"? Jaką rolę odgrywała w tym kategoria narodowości? »

Poniemieckie fragmenty nagrobków na leśnym cmentarzu w Leszczynkach.
Fot. Karolina Ćwiek-Rogalska

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

Studium przypadku był proces sądowy pomiędzy dwoma zegarmistrzami z miejscowości Köslin/Koszalin w latach 40. XX wieku. Na tym przykładzie pokazano, że kategoria „poniemieckości" była kategorią hybrydową, wykorzystywaną do negocjowania pozycji osadników na przyłączonych do Polski obszarach. Omawiany przypadek ujawnił również te aspekty historii, które wymykają się prostym opozycjom: widmową obecność państwa polskiego, komplikowaną przez zaangażowanie wojsk radzieckich, wciąż obecnych w regionie, ukryte siły widmowej polityki komunistów, a także stosunek do osób pochodzenia żydowskiego.

Zachęcamy do odwiedzania otwartej i dostępnej dla wszystkich witryny internetowej „Pomniki poległych", która powstała ze środków projektu „Katalog pomników ku czci poległych i zaginionych w I wojnie światowej na Pomorzu Środkowym". Projekt został dofinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – program „Działalność Upowszechniająca Naukę", nr rej. 570/PDUN/2019. Realizatorem dwuletniego projektu była Fundacja Slawistyczna we współpracy z IS PAN. Kierowniczką zadania była dr Karolina Ćwiek-Rogalska.

Celem projektu było stworzenie internetowego katalogu pomników ku czci poległych i zaginionych w I wojnie światowej na Pomorzu Środkowym, obejmującego zarówno dokumentację fotograficzną, jak i opis każdego odnalezionego upamiętnienia. Każdy pomnik posiada własną kartę, na której zebrano najważniejsze dane na jego temat oraz wskazówki pomocne w zlokalizowaniu obiektu. Materiały wizualne pozwalają zapoznać się z aktualnym stanem upamiętnień.

Strona dostępna jest pod adresem: https://ispan.waw.pl/pomniki-poleglych/

(*Oprac. K. Ćwiek-Rogalska*)

Dr Karolina Ćwiek-Rogalska – adiunktka w IS PAN, bohemistka i antropolożka. Stypendystka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Fundacji Fulbrighta i Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Zajmuje się przemianami krajobrazu kulturowego w dawnej Czechosłowacji oraz w Polsce po wysiedleniach przebiegających od roku 1945. Współredaktorka naczelna czasopisma „Sprawy Narodowościowe. Seria Noowa". Jest autorką monografii *Zapamiętane w krajobrazie. Krajobraz czesko-niemieckiego pogranicza w czasach przemian* (2018).

OTWARTE SPOTKANIE LABORATORIUM ŚRODKOWOEUROPEJSKIEGO W IS PAN

Dnia 6 lutego 2021 roku swoją działalność wznowiło Laboratorium Środkowoeuropejskie przy IS PAN. Odbyło się spotkanie pt. *Spełniony sen strukturalisty?*, które rozpoczęło się wystąpieniem dr Anety Daszuty z Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego. Prelegentka zaproponowała spojrzenie na tekst, jego strukturę i znaczenie w kontekście praktyk cyfrowych, pokazując zarazem, jak wiele wspólnego miały lingwistyczne i tekstologiczne teorie z początków ubiegłego wieku ze współczesnym kodowaniem. Między literaturoznawcami, lingwistami i kulturoznawcami wywiązała się następnie dyskusja dotycząca przede wszystkim pojęcia tekstu i zakresu jego definicji w wymiarze cyfrowym, ujawniająca m.in. potrzebę nowej terminologii.

(*Materiał ze strony internetowej IS PAN*)

Dr Aneta Daszuta – bohemistka z zamiłowaniem do teorii literatury, specjalistka od projektów z zakresu humanistyki cyfrowej w Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego.

OTWARTE SEMINARIUM NAUKOWE POZNAŃSKIEJ PRACOWNI IS PAN

W dniu 11 lutego 2021 roku odbyło się otwarte seminarium naukowe, na którym dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. inst., wygłosiła referat pt. *Z historii polskiej leksykografii. Andrzej Calagius (1549–1609)*.

Celem wystąpienia było przybliżenie twórczości leksykograficznej Andrzeja Calagiusa, śląskiego humanisty. Jego wydane we Wrocławiu (1579, 1595, 1602) niemiecko-polsko-łacińskie *Synonyma Latina…* stanowią ważny etap w dziejach naszej leksykografii. Na końcu każdej edycji znajduje się bowiem indeks polskich haseł z numerami stron odsyłającymi do zasadniczej części słownika. To pierwszy przypadek w wielojęzycznej leksykografii, gdy język polski umieszczono na pierwszym miejscu.

Przedstawiając stan badań nad słownikami Calagiusa, głównie z polską wersją językową, referentka sprostowała błędne informacje związane m.in. z nazywaniem leksykonów i tytułami poszczególnych wydań. »

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

BIULETYN

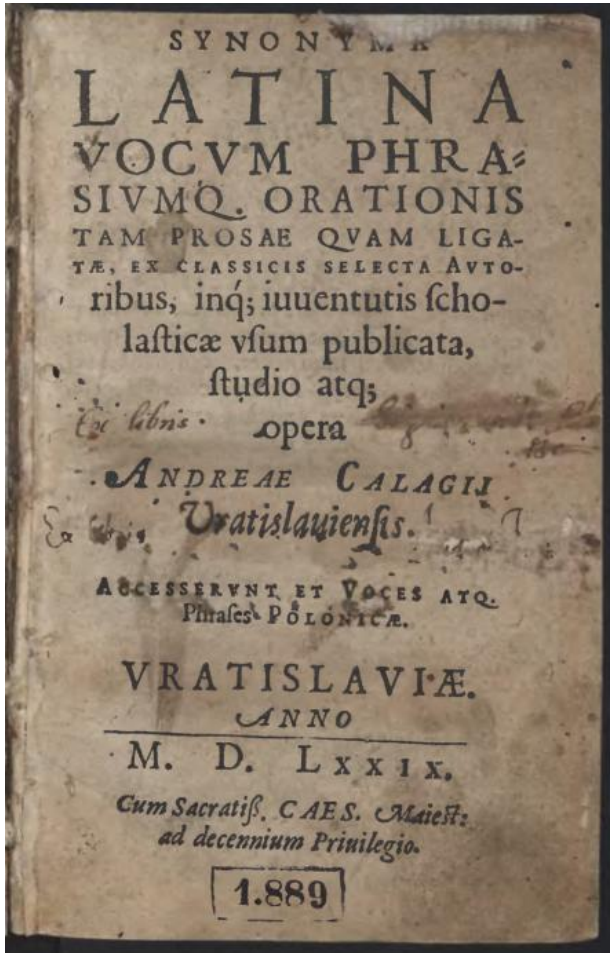
SYNONYMA
LATINA
VOCVM PHRA-
SIVMQ. ORATIONIS
TAM PROSAE QVAM LIGA-
TÆ, EX CLASSICIS SELECTA AVTO-
ribus, inq; iuuentutis ſcho-
laſticæ vſum publicata,
ſtudio atq;
opera
ANDREAE CALAGII
Vratislauienſis.
ACCESSERVNT ET VOCES ATQ.
Phraſes POLONICÆ.
VRATISLAVIÆ.
ANNO
M. D. LXXIX.
Cum Sacratiſ. CAES. Maieſt:
ad decennium Priuilegio.
1.889

Karta tytułowa niemiecko-polsko-łacińskiego słownika Andrzeja Calagiusa z 1579 roku (egzemplarz w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej: https://www.dbc.wroc.pl/dlibra/publication/6034/edition/5630)

Referentka omówiła też słowniki Calagiusa bez wersji polskiej: niemiecko-łaciński leksykon z 1597 roku (*Latina vocum phrasiumque optimarum synonyma...*) oraz łacińskie słowniki (*Phrasess vocemque...*). Leksykony te niesłusznie uznaje się za kolejne edycje słownika z roku 1579, a zdaniem referentki należy mówić o różnych słownikach. Zwróciła również uwagę na trudności związane z ustaleniem liczby wydań słownika łacińskiego. Tylko S. Tync podał dwie daty jego edycji: 1592 i 1593. O ile wydanie z roku 1592 zachowało się, to po edycji z 1593 roku nie ma śladu. Poszukiwania referentki doprowadziły jednak do odkrycia informacji o nieznanym dotąd wydaniu łacińskiego słownika z 1594 roku.

Podsumowaniem wystąpienia referentki było nakreślenie planu badań nad edycjami Calagiusa z polską wersją językową.

(*Oprac. L. A. Jankowiak*)

Dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. inst. - językoznawca, historyk języka polskiego w IS PAN. Zainteresowania naukowe to: historia słownictwa polskiego (geneza zasobu leksykalnego polszczyzny, słownictwo Stefana Falimirza, Bartłomieja z Bydgoszczy, Stefana Żeromskiego), początki kształtowania się stylu naukowego oraz terminologii naukowej, zwłaszcza medycznej. Autorka następujących monografii: *Prasłowiańskie dziedzictwo leksykalne we współczesnej polszczyźnie ogólnej* (1997); *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza,* t. 1: *Początki polskiej renesansowej terminologii medycznej* (2005); *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza,* t. 2: *Słownik* (2006); *Synonimia w polskiej terminologii medycznej drugiej połowy XIX wieku* (2015).

OTWARTE ZEBRANIE ZAKŁADU BADAŃ NARODOWOŚCIOWYCH IS PAN

W dniu 9 lutego 2021 roku odbyło się otwarte zebranie Zakładu Badań Narodowościowych IS PAN. Podczas zebrania dr Anna Zawadzka wystąpiła z tematem *Płeć i seksualność w dyskursie zimnowojennym Zachodu*.

Referat był poświęcony badaniom nad zimnowojennymi korzeniami współczesnego dyskursu antykomunistycznego w postkomunistycznych krajach Europy Wschodniej. Prelegentka omówiła zwłaszcza drugą *Red Scare* w Stanach Zjednoczonych, czyli tzw. makartyzm (pierwsza miała miejsce w latach 20. XX wieku). Rozwinęła kontekst wykorzystania sytuacji międzynarodowej w polityce wewnętrznej Stanów Zjednoczonych do kreowania idealnego obywatela amerykańskiego. Elaine Tyler May, autorka książki *Homeward Bound:* »

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

BIULETYN

American Families in the Cold War Era, sugeruje, że polityczna strategia zwalczania komunizmu na arenie międzynarodowej znalazła odzwierciedlenie w polityce wewnętrznej, w postaci represji kobiecej seksualności i konserwatywnych modeli płci.

Michael Rogin w *Ronald Reagan: The Movie* argumentuje, że zimnowojenny amerykański antykomunizm należy rozumieć nie jako wyizolowany przypadek, ale część szerszej historii amerykańskiego antyradykalizmu. Kreowanie potworów zagrażających USA jest stałym elementem amerykańskiej polityki: sposobem na demonizowanie, piętnowanie i odczłowieczanie amerykańskich wrogów politycznych. „Rdzenny kanibal", „czarny gwałciciel", anarchista rzucający bombę, komunistyczny spiskowiec, „islamski terrorysta" – te konstrukty nadają kształt niepokojom kontrsubwersywnej wyobraźni. Rogin twierdzi, że panika antykomunistyczna „przekształciła konflikty interesów w psychologiczne obawy o bezpieczeństwo narodowe i tożsamość amerykańską".

Już na początku zimnej wojny jednym z głównych elementów antykomunistycznej ideologii były panika płciowa. To, co niektórzy uważali za niewłaściwe role płciowe (niewłaściwe oznaczało w tym wypadku: niekonserwatywne), zostało napiętnowane jako „komunistyczne". Narracje zimnowojenne konstruowały dewiację i komunizm jako pojęcia pokrewne, sprawiając, że określone zachowania płciowe zaczęto postrzegać nie tylko jako patologiczne, ale także antypatriotyczne. Narracje te operowały w układzie binarnym: Amerykanie wdrażali poprawne role płciowe, tymczasem komuniści wdrażali role na opak, co dowodzić miało ich degeneracji.

(*Oprac. A. Zawadzka*)

Dr Anna Zawadzka – socjolożka z Zakładu Badań Narodowościowych IS PAN, autorka m.in. książki *Ten pierwszy raz. Konstruowanie heteroseksualności* (2015) oraz artykułów poświęconych analizie stereotypu „żydokomuny". Pracuje też jako ogrodnik.

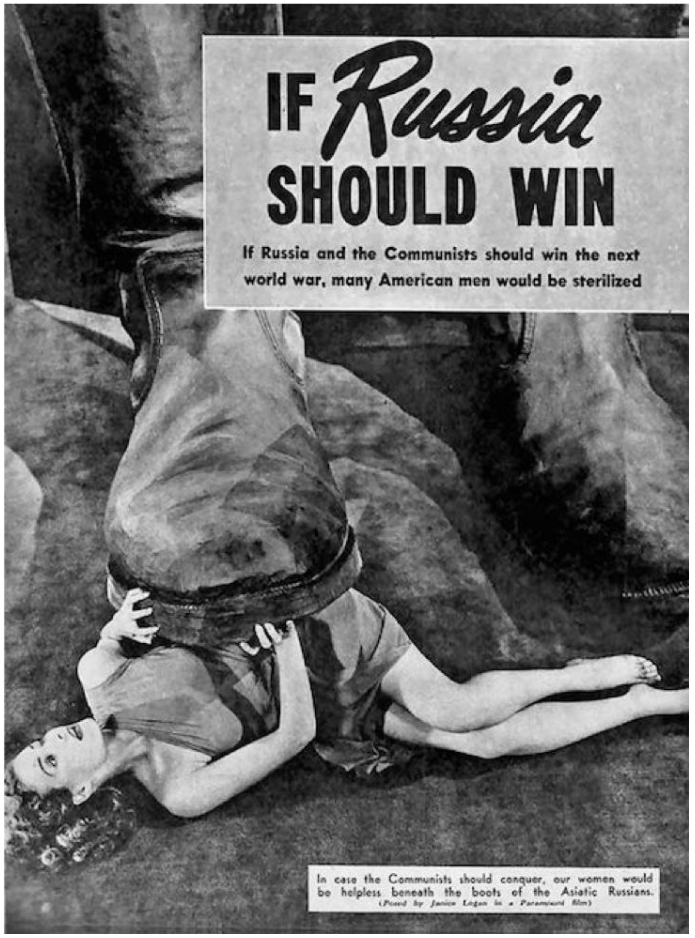

Amerykański plakat propagandowy z 1953 roku.
Źródło: https://www.pinterest.com/pin/75294624994717260/

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz

BIULETYN

NOWOŚCI WYDAWNICZE

W repozytorium iReteslaw, w kolekcji „Język na Pograniczach" są dostępne nowe monografie, które wpisują się w nurt kultywowanych od lat w Instytucie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk badań nad Bukowiną.

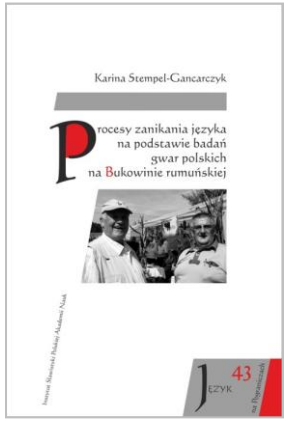

***Bukowina. Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe*, red. Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Warszawa – Zielona Góra – Piła: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze – Ochli, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile 2020 [Język na Pograniczach 42].** https://hdl.handle.net/20.500.12528/1784

Tom stanowi pokłosie Międzynarodowej konferencji naukowej „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe" zorganizowanej w Jastrowiu w czerwcu 2019 roku. Jednocześnie wieńczy zainicjowaną przez prof. Kazimierza Feleszkę tzw. serię bukowińską, ukazującą się od 1992 roku. Jest poświęcony problematyce dziedzictwa, ogniskującej wokół kultury i języka historycznej Bukowiny, ale analizy wychodzą dalece poza ten region.

Na monografię składają się teksty autorów z Mołdawii, Niemiec, Polski, Rumunii, Stanów Zjednoczonych Ameryki i Ukrainy, reprezentujących rozliczne dyscypliny naukowe, o różnym doświadczeniu naukowym oraz innej perspektywie badawczej. Książka składa się z trzech części. Pierwsza obejmuje teksty poświęcone językowi rozumianemu jako dziedzictwo kulturowe. Część druga poświęcona jest pamięci dziedzictwa, zawierając artykuły pokazujące dziedzictwo „jako element systemu aksjologicznego i przedmiot procesów zachodzących w obrębie pamięci zbiorowych". Kolejna część prezentuje dziedzictwo kulturowe Bukowiny we współczesnych działaniach społecznych i aktywności twórczej. Jak podkreślają Autorki artykułu wstępnego i jednocześnie Redaktorki tomu, monografia – nie wyczerpując problematyki ani dziedzictwa kulturowego jako takiego, ani dziedzictwa kulturowego na Bukowinie – stanowi ważny „przyczynek do dalszych pogłębionych badań naukowych i dyskusji w międzynarodowym gronie" (z artykułu *Dziedzictwo kulturowe – Bukowina – wspólnota*).

Publikacja przygotowana w ramach zadania: „Międzynarodowa konferencja naukowa *Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe*" – zadanie finansowane w ramach umowy 570/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Karina Stempel-Gancarczyk, *Procesy zanikania języka na podstawie badań gwar polskich na Bukowinie rumuńskiej*, Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [Język na Pograniczach 43]. https://hdl.handle.net/20.500.12528/1787

Książka Kariny Stempel-Gancarczyk dotyczy tzw. Bukowiny południowej, czyli znajdującej się w granicach Rumunii części krainy historycznej noszącej nazwę Bukowina. Autorka opisuje i analizuje mechanizmy zanikania gwar w społecznościach polskich na terenie rumuńskiej Bukowiny, a także próbuje określić źródła tych mechanizmów. Zbadała trzy (spośród czterech) gwary wyodrębnione w latach sześćdziesiątych XX wieku przez S. Gogolewskiego i E. Deboveanu: gwarę wsi Bulaj, gwarę wsi Ruda oraz gwarę wsi Kaczyka. Wskazała na podobieństwa i różnice w sytuacji gwar polskich – w tym w procesie ich zanikania – zaobserwowane w wymienionych miejscowościach, gdzie Polacy osiedlali się w XVIII i XIX wieku. Monografia K. Stempel-Gancarczyk wpisuje się we współczesne badania językoznawcze dotyczące problemu zaniku i tzw. śmierci języka. Wielkim atutem książki są liczne (ponad 100) dokumentalne fotografie.

Wyniki kilkuletnich badań autorki stanowią dopełnienie najnowszych ustaleń dotyczących polszczyzny bukowińskiej, będących efektem grantu „Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa narodowego" realizowanego pod kierownictwem dr hab. Heleny Krasowskiej, prof. inst., w latach 2015–2018 (projekt badawczy nr 1bH 15 0354 83 w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki"), w którym Autorka brała udział.

Publikacja dofinansowana z programu „Doskonała Nauka – Monografie" Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

(*Oprac. D. Leśniewska*)

Materiały wybrała Agnieszka Ayşen Kaim (agnieszka.kaim@ispan.waw.pl). Opieka graficzna i skład Barbara Grunwald-Hajdasz